

अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, २०७८

अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन,
२०७८

अरुण गाउँपालिका

प्याउली, भोजपुर

१ नं. प्रदेश

प्रस्तावना:

अरुण गाउँपालिकामा खेलकुद, खेल संस्कृतिको विकास, खेलकुद पुर्वाधार निर्माण, खेलाईको व्यवसायिक सुरक्षा, बडा स्तरीय, गाउँपालिका स्तरीय, प्रदेश स्तरीय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतियोगितामा सहभागिता तथा खेलकुद क्षेत्रको समग्र विकास गर्न वान्छनीय भएकोले,

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ (१) बमोजिम अरुण गाउँपालिकाको दशौं गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यस ऐनको नाम “अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, २०७८” रहको छ ।
 (२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,**
 (क) “गाउँपालिका” भन्नाले अरुण गाउँपालिका सम्झनु पर्छ ।
 (ख) “गाउँ कार्यपालिका” भन्नाले अरुण गाउँ कार्यपालिका सम्झनु पर्छ ।
 (ग) “अध्यक्ष” भन्नाले अरुण गाउँपालिकाको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
 (घ) “उपाध्यक्ष” भन्नाले अरुण गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
 (ङ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले अरुण गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्छ ।
 (च) “कार्यपालिका सदस्य” भन्नाले अरुण गाउँ कार्यपालिका सदस्य सम्झनु पर्छ ।
 (छ) “गाउँ खेलकुद विकास वोर्ड” भन्नाले अरुण गाउँपालिकाको गाउँ खेलकुद विकास वोर्ड सम्झनु पर्छ ।
 (ज) “गाउँ खेलकुद विकास समिति” भन्नाले अरुण गाउँपालिकाको गाउँ खेलकुद विकास समिति सम्झनु पर्छ ।
 (झ) “संयोजक” भन्नाले दफा ११ बमोजिम गठित गाउँ खेलकुद विकास समितिको संयोजक समिक्षनु पर्छ ।
 (ञ) “खेलकुद विकास समिति” भन्नाले दफा ११ बमोजिम गठित गाउँ खेलकुद विकास समिति सम्झनु पर्छ ।
 (ट) “समिति” भन्नाले दफा १२ बमोजिम गठित खेलकुद विकास समिति समिक्षनु पर्छ ।
 (ठ) “खेलकुद सम्बन्धी संस्था” भन्नाले दफा १३ बमोजिम दर्ता भएको संस्था सम्झनु पर्छ ।
 (ड) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिए वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।
३. **गाउँ खेलकुद विकास वोर्डको गठन :** (१) गाउँपालिकामा खेलकुदको विकास गर्नको लागि १५(पन्च) सदस्यीय गाउँ खेलकुद विकास वोर्ड गठन हुनेछ ।

अध्यक्ष
[Signature]

अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, २०७८

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने वोर्डमा दहरायका संदस्य रहनेछन् ।

- (क) गाउँपालिका अध्यक्ष -अध्यक्ष
- (ख) गाउँपालिका उपाध्यक्ष -संदस्य
- (ग) गाउँ कार्यपालिकाले मनोनित गरेको दलित, अल्पसंख्यक गाउँ सभा सदस्यहरु मध्येबाट कम्तिमा दुई जना महिला सहित चार जना -संदस्य
- (घ) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको प्रहरी कार्यालयका शाखा प्रमुख -संदस्य
- (ङ) विगतमा गाउँपालिका स्तरमा खेलकुदको क्षेत्रमा खेलाडी वा रेफ्री वा प्रशिक्षक वा व्यवस्थापक भई दश वर्ष काम गरेको व्यक्ति मध्ये एक जना महिला सहित गाउँ कार्यपालिकाले मनोनित गरेको तीन जना -संदस्य
- (च) खेलकुदको क्षेत्रमा अध्ययन, अनुसन्धान प्रबन्धनात्मक कार्य गरेका खेलकुद विज्ञ मध्येबाट गाउँ कार्यपालिकाले मनोनित गरेको कम्तीमा एक जना महिला सहित दुई जना -संदस्य
- (छ) फरक क्षमता भएका खेलाडी मध्येबाट गाउँ कार्यपालिकाले मनोनित गरेको एक जना -संदस्य
- (ज) स्थानीय खेलकुद पत्रकारको प्रतिनिधि -संदस्य
- (झ) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत -संदस्य-सचिव
- (३) वोर्डको बैठकमा खेलक्षेत्रसँग सम्बन्धित विज्ञ तथा सुरक्षा निकायका प्रमुखलाई आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।
- (४) वोर्डको सचिवालय गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा रहनेछ ।

५) खेलकुद क्षेत्रमा विषेश अनुभवी र दक्षता हासिल गरेका व्यक्तिहरु मध्येबाट एक सल्लाहकार समिति गठन गर्न सकिनेछ ।

४. पदावधि: (१) दफा ३ को उपदफा (२) को खण्ड (ङ) देखि (ज) सम्मका मनोनित संदस्यको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

(२) दफा ३ को उपदफा (२) बमोजिमको कुनै संदस्यको पद रिक्त भएमा सोही बमोजिम पदपुर्ति गरिनेछ ।

(३) दफा ३ को उपदफा (२) को खण्ड (ङ) देखि (ज) सम्मका मनोनित वा नियुक्त हुने संदस्यले आफ्नो कर्तव्य पालन गरेको छैन भन्ने लागेमा गाउँपालिकाले त्यस्तो संदस्यलाई प्रमाणका आधारमा जुनसुकै बँखत हटाउन सक्नेछ । तर त्यसरी हटाउनु पर्दा सम्बन्धित संदस्यलाई सफाईको मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

५. संदस्यको अयोग्यता: देहायको कुनै व्यक्ति संदस्यमा मनोनित हुन वा वहाल रहन सक्ने छैन :-

(क) गैह नेपाली नागरिक,

आध्यक्ष

अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, २०७८

(ख) दामासाहीमा परेको,

(ग) मगज विश्रिएको

(घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहरिएको,

(ड) पच्चीस वर्ष उमेर पुरा नभएको,

६. सदस्यता नरहने अवस्था: देहायको अवस्थामा सदस्यता खारेज भएको मानिनेछ।

(क) दफा ५ बमोजिम सदस्यमा बहाल रहन अयोग्य ठहरीएमा,

(ख) राजिनामा गरेमा,

(ग) मृत्यु भएमा,

(घ) सूचना नदिई लगातार तीन पटक भन्दा बढी वोर्डको बैठमा अनुपस्थित भएमा,

(ड) दफा ४ को उपदफा (३) बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाले हटाएमा।

७. वोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार : दफा ३ बमोजिम गठन भएको वोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) खेलकुदको विकास सम्बन्धी नीति निर्माण गर्ने,

(ख) खेलकुदको विकासका लागि प्रदेश सरकार, संघीय सरकारसँग समन्वय, सहकार्य गर्ने,

(ग) खेलकुद सम्बन्धी दिर्घकालिन, मध्यकालिन योजना निर्माण गर्ने,

(घ) विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालनका लागि योजना र कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने,

(ड) खेलकुदका कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि खेलकुद समितिहरूलाई निर्देशन दिने,

(च) खेलकुद कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनका अनुगमन, निरीक्षण गर्ने,

(छ) खेलकुद सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण (खेलमैदान, कवर्ड हल आदि) का लागि बजेट व्यवस्थापन गर्ने,

(ज) आफ्नो स्रोतबाट बजेट व्यवस्था गर्न नसकिने भएमा अन्तर स्थानीय तह, प्रदेश सरकार, संघीय सरकार लगायत अन्य दातृनिकायहरूसँग समन्वय, सहकार्य गर्ने,

(झ) स्थानीयस्तरका खेलकुद प्रशासन तथा संघ संस्थाको अनुगमन तथा नियमन गर्ने,

(ञ) आफ्नो तह र मातहतका खेलकुद सम्बन्धी संघसंस्थाको नियमन गर्ने,

८. सदस्य सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार: सदस्य सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

आचार्य

अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, २०७८

(क) दैनिक प्रशासनिक कार्य सञ्चालनमा लाग्नुपर्ने,

(ख) खेलकुद सम्बन्धमा नीति निर्धारण गर्ने कार्यमा सहयोग गर्ने,

(ग) वोर्डको बैठकको निर्णय प्रमाणिकरण गर्ने एवं कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(घ) वोर्डवाट स्वीकृत खेलकुद सम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(ड) वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी वोर्ड समक्ष पेश गर्ने,

(च) वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी वोर्ड समक्ष पेश गर्ने,

(छ) वोर्डले तोकेको अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

९. **पद रिक्त हुने अवस्था:** देहायको अवस्थामा मनोनीत सदस्यको पद रिक्त भएको मानिनेछ :-

(क) गाउँपालिका समक्ष दिएको लिखित राजिनामा स्वीकृत भएमा,

(ख) गाउँपालिकाले निजलाई पदवाट हटाएमा,

(ग) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसुरदार ठहरेमा,

(घ) निजको मृत्यु भएमा ।

१०. **वोर्डको बैठक र निर्णय :** (१) अध्यक्षको निर्देशन अनुसार सदस्य-सचिवले मिति, समय र स्थान तोकी वोर्डको बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(२) वोर्ड बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा गाउँपालिकाको उपाध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछन् ।

(३) वोर्डको कुल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्य उपस्थित भएमा बैठकको लागि गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(४) वोर्डको बैठक तीन महिनामा कम्तीमा एक पटक बस्नेछ ।

(५) एक तिहाई सदस्यले कारण र औचित्य सहित बैठक बोलाउन अध्यक्ष समक्ष लिखित अनुरोध गरेमा अध्यक्षले यथार्थी बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(६) बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

(७) अध्यक्ष तथा सदस्य-सचिवले बैठकको निर्णय प्रमाणित गर्नु पर्नेछ ।

(८) बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि वोर्ड आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

११. **गाउँ खेलकुद विकास समितिको गठन :** (१) गाउँपालिकामा खेलकुदको विकास गर्नको लागि ७ (सात) सदस्यीय गाउँ खेलकुद विकास समिति गठन हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने समितिमा देहायका सदस्य रहनेछन् ।

(क) गाउँ कार्यपालिकाको खेलकुद हेर्ने समितिका संयोजक

-संयोजक

अध्यक्ष

अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, २०७८

(ख) गाउँ कार्यपालिकाले मनोनित ग्रामीण सम्पादक, अल्पसंख्यक गाउँ कार्यपालिका तथा सभा सदस्यहरु मध्येबाट कम्तिमा एक जना महिला सहित दुई जना -सदस्य

(ग) गाउँपालिका स्तरमा खेलकुदको क्षेत्रमा खेलाडी वा रेफ्री वा प्रशिक्षक वा व्यवस्थापक भई काम गरी रहेको व्यक्तिहरु मध्ये एक जना महिला सहित गाउँ कार्यपालिकाले मनोनित गरेको दुई जना -सदस्य

(घ) माध्यमिक विद्यालयका खेल शिक्षकहरु मध्येबाट गाउँ कार्यपालिकाले मनोनित गरेको एक जना -सदस्य

(ड) गाउँपालिकाको खेलकुद शाखा प्रमुख -सदस्य-सचिव

(३) उपदफा (२) वमोजिम गठन हुने समितिको काम कर्तव्य र अधिकार तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

१२. वडा स्तरीय खेलकुद विकास समिति : (१) गाउँ खेलकुद विकास समिति मातहतमा वडा स्तरीय खेलकुद विकास समिति रहने छन् ।

(२) वडास्तरीय खेलकुद विकास समितिको गठन:

(क) वडाको वडा अध्यक्ष वा वडा अध्यक्षले तोकेको व्यक्ति -अध्यक्ष

(ख) वडा अध्यक्षले तोकेको वडा सदस्य एक जना -सदस्य

(ग) वडा समितिले तोकेको खेलकुद क्षेत्रमा कम्तिमा दुई वर्ष कार्य गरेको कम्तिमा एक जना महिला सहित चार जना -सदस्य

(घ) वडा समितिले तोकेको खेलकुद सम्बन्धी कार्य गरी रहेका संघ संस्थाबाट एक जना महिला सहित दुई जना -सदस्य

(ड) वडा सचिव वा वडा कार्यालयका कर्मचारी -सदस्य सचिव

(३) उपदफा (२) वमोजिम गठन हुने समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

१३. खेलकुद सम्बन्धी संस्थाको दर्ता: (१) खेलकुद सम्बन्धी क्रियाकलाप आयोजना गर्ने क्लब, संघ वा संस्थाको दर्ता सुचिकरण गाउँ खेलकुद विकास वोर्ड मार्फत गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा हुनेछ ।

(२) यस अधि अन्य निकायमा दर्ता सुचिकरण भएका खेलकुद सम्बन्धी संस्था यस ऐन वमोजिम दर्ता हुनु पर्नेछ ।

१४. दर्ताको लागि निवेदन दिनु पर्ने : (१) दफा १३ वमोजिम नाम दर्ता सुचिकरण गराउन चाहने खेलकुद सम्बन्धी संस्थाले देहायका कुरा खुलाई गाउँ खेलकुद विकास वोर्डमा नाम दर्ताको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ:-

(क) संस्थाको नाम र ठेगाना,

(ख) सञ्चालन गरिने खेलकुद,

आर्या

अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, २०७८
(ग) कार्यकारिणी समितिका सदस्यको जाँचबुझ गाना,

- (घ) विधानको प्रमाणित प्रतिलिपि,
(ड) वार्षिक कार्ययोजना र आयश्रोत,

१५. नाम दर्ता सुचिकरण गर्न सक्ने: (१) दफा १४ बमोजिम नाम दर्ता सुचिकरण गराउनको लागि दरखास्त परेमा गाउँ खेलकुद विकास बोर्डले तीस दिन मित्र आवश्यक जाँचबुझ गरी त्यस्तो संस्थाको नाम दर्ता सुचिकरण गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नाम दर्ता भएमा दर्ता गरिएको सुचना र नाम दर्ता गर्न नसकिने भएमा सोको सुचना सम्बन्धित संस्थालाई दिनु पर्नेछ।

१६. विधान संशोधनको सूचना: (१) यो ऐन बमोजिम बोर्डमा नाम दर्ता सुचिकरण भएको खेलकुद सम्बन्धी संस्थाले दफा १४ बमोजिम नाम दर्ताको लागि दिएको निवेदनमा उल्लेख भएको व्यहोरा वा निवेदन साथ संलग्न विधानको व्यहोरामा कुनै हेरफेर भएमा त्यसरी हेरफेर गर्नु पर्ने कारण सहितको तीन महले तयार गरी तीस दिन मित्र गाउँ खेलकुद विकास बोर्डलाई सूचना दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हेरफेरको सुचना प्राप्त भएपछि हेरफेर गर्नु पर्ने कारण उचित देखेमा गाउँ खेलकुद विकास बोर्डले हेरफेरको व्यहोरा अध्यावधिक गर्नु पर्नेछ।

१७. हिसाबको श्रेस्ता राख्नु पर्ने: (१) खेलकुद सम्बन्धी संस्थाले राखेको श्रेस्ताको आम्दानी खर्च हिसाबको श्रेस्ता तोकिएको ढाँचामा राख्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खेलकुद सम्बन्धी संस्थाले राखेको श्रेस्ताको जाँचबुझ गाउँपालिकाले जहिलेसुकै गर्न गराउन सक्नेछ।

१८. निर्देशन दिने: (१) गाउँ खेलकुद विकास बोर्डले मातहतका खेलकुद सम्बन्धी संस्थालाई खेलकुदको विकासको सम्बन्धमा समय समयमा आवश्यक निर्देशन दिने सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थाको कर्तव्य हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गाउँ खेलकुद विकास बोर्डले दिएको निर्देशनको पालना नगर्न खेलकुद सम्बन्धी संस्था वा दफा १७ बमोजिम गाउँ खेलकुद विकास बोर्डले तोकिएको ढाँचामा आफ्नो आम्दानी खर्चको हिसाब किताबको श्रेस्ता नराख्ने वा रकम हिनामिना गर्ने खेलकुद सम्बन्धी संस्थाको नाम गाउँ खेलकुद विकास बोर्डले आफ्नो सुचिकरणबाट कट्टा गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) गाउँ खेलकुद विकास बोर्डले आफ्नो सुचिकरणबाट कुनै खेलकुद सम्बन्धी संस्थाको नाम कट्टा गरेमा त्यसको सुचना सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थालाई दिनु पर्नेछ।

१९. स्वीकृति लिनु पर्ने: खेलकुद सम्बन्धी संस्थाले राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगता वा अन्तराष्ट्रिय खेलकुद विषयको सभा वा सम्मेलनमा भाग लिन कुनै सदस्य वा खेलाडीलाई पठाउन वा गाउँपालिका क्षेत्रमा हुने राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रियस्तरको खेलकुद प्रतियोगता, सभा वा सम्मेलनमा अन्य देशको खेलाडी वा अधिकारीलाई आमन्त्रण गर्न प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृत लिनु पर्नेछ।

अरुण गाउँपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, नं० १८५३

२०. **अधिकार प्रत्यायोजन:** यो ऐन वा यसे ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये सबै वा केही अधिकार अध्यक्ष, सदस्य, दफा ११ बमोजिमको समिति वा कुनै कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
२१. **गाउँपालिकाले निर्देशन दिन सक्ने:** (१) गाउँपालिकाले खेलकुद विकास गर्नको लागि गाउँ खेलकुद विकास वोर्डलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम गाउँपालिकाले दिएको निर्देशनको पालना गर्नु गाउँ खेलकुद विकास वोर्डको कर्तव्य हुनेछ ।
२२. **खेलाडीको व्यवसायिक सुरक्षा:** तोकिए बमोजिमको वर्गीकरणको आधारमा खेलाडीको पारिश्रमिक, भत्ता वा अन्य सेवा सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
२३. **सजाय र कारबाही:** (१) गाउँ खेलकुद विकास वोर्डले देहाय बमोजिमको कसुरमा देहाय बमोजिम सजाय गर्नेछ:-
(क) गाउँ खेलकुद विकास वोर्डले दिएको निर्देशन पालना नगर्न खेलकुद सम्बन्धी कार्य गर्ने संघ संस्थालाई पहिलो पटक चेतावनी दिने, दोस्रो पटक चेतावनी सहित पाँच हजार रुपैयाँ जरिवाना र सोही कसुर पुनः दोहोन्याएमा सस्था खारेजी गर्न सक्नेछ ।
(ख) कुनै खेलाडी वा खेलाडीको समूह वा प्रशिक्षक वा व्यवस्थापक वा रेफ्रीले खेलको प्रतिस्पर्धावाट आउने स्वभाविक परिणमलाई प्रतिकूल हुने गरी मिलोभतोमा वा प्रलोभनमा परी खेल खेले वा खेलाएमा, बडास्तरको खेलकुद प्रतियोगिताको हकमा- पाँच हजार रुपैयाँ जरिवाना र एक वर्ष सम्म सोहीस्तरको खेलमा प्रतिवन्ध लगाइनेछ । गाउँपालिकास्तरको खेलकुद प्रतियोगिताको हकमा- दश हजार रुपैयाँ जरिवाना र एक वर्ष सम्म सोहीस्तरको खेलमा प्रतिवन्ध लगाइनेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिले गरेको सजाय उपर चित्त नबुझेमा पैतीस दिन भित्र गाउँपालिका न्यायिक समिति समक्ष उजुर गर्न सकिनेछ ।
२४. **प्रशिक्षण प्रतिष्ठान सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) गाउँपालिकाले खेलकुदको विकासका लागि गाउँपालिका खेलकुद विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान स्थापना गर्न सक्नेछ ।
(२) गाउँपालिका खेलकुद विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
२५. **नियम बनाउने अधिकार:** यस ऐन कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।
२६. **नागरिकको कर्तव्य:** खेल खेल्नु र खेलाउनु सबै नागरिकको कर्तव्य हुनेछ ।
२७. **यस ऐन बमोजिम हुने:** यस ऐनमा लेखिएका कुरामा यसै ऐन बमोजिम र अन्यमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।